

”System 3R-härvan” – En långdragen historia

1. Bakgrund och uppbyggnad

Börje Ramsbro (BR) född 1938 lade på slutet av 60-talet grunden till System 3R-koncernen, en verksamhet baserad på egna innovationer anpassade för en digitaliserad produktion. Med erfarenhet från SAAB:s flygdivision implementerades avancerade lösningar för samverkan mellan människa, maskin och datorkraft. Framgången säkrades genom egna globala marknadsbolag, en egenutvecklade ledningsmodell och ett resultatbaserat lönesystem. 1992 hade bolaget 285 anställda och omsatte 285 mkr, exportandel 97%.

2. Krisåret 1992 och de interna konflikterna

Den svenska bankkrisen 1992, i kombination med en patentkonflikt, ledde till koncernens första förlustår. För att säkra bolagets framtid sökte BR sprida ägandet, i enlighet med överenskommelser med Sparbanken och Nordbanken.

Vid denna tidpunkt tillsattes en styrelseordförande och VD i det operativa dotterbolaget System 3R International AB (International) på Sparbankens rekommendation. Dessa personer åsamkade bolaget valutaförluster på 32 miljoner kronor trots beslut om valutasäkring. Konflikten med ”bankens män” eskalerade när Sparbanken vägrade att byta ut ledningen. Som en skyddsåtgärd förvärvade BR privat de immateriella rättigheterna från moderbolaget System 3R Holding AB (Holding).

3. Överenskommelsen med de nya delägarna

I september 1993 introducerades Håkan Nordquist som en tänkbar delägare. En överenskommelse träffades om att Nordquist och Företagskapital AB skulle förvärva en tredjedel var av International genom att tillföra 10 miljoner kronor vardera i nytt kapital. Det av BR helägda Holding skulle kvarstå med en tredjedel. BR:s investering bestod av en överföring av de immateriella rättigheterna (värderade till ca. 42 mkr) från Holding till International.

3.1 Svek och dolda anbud

Trots lojalitetsplikten inledde de potentiella delägarna hemliga förhandlingar med bankerna i syfte att ta kontroll över hela koncernen utan BR:s medverkan. Den 8 november 1993 lämnade de ett anbud till Sparbanken utan BR:s kännedom där de krävde att de immateriella rättigheterna skulle överföras utan vederlag till Interantional.

3.2 Avtalen den 3 december 1993

Under stark tidspress fredagen den 3 december 1993 tvingades BR utan föregående förhandlingar via fax att underteckna ett avtal. Det visade sig senare att det fanns två olika avtal daterade samma dag. Det avtal BR undertecknade var i själva verket ett ”skenavtal”

ämnat att dölja det hemliga huvudavtalet. Härigenom möjliggjordes ett övertagande av hela koncernen utan att BR erhöll någon som helst ersättning.

3.3 Kapning och konfiskering

Efter den 3 december vidtog en serie oegentligheter:

- **Protokollspervertering:** Håkan Nordquist dikterade protokoll från stämmor och styrelsemöten som aldrig ägt rum för att dölja de faktiska avtalen.
- **Aktieöverlåtelse till underpris:** Den 28 januari 1994 beslutade den ej giltigt tillsatta styrelsen i Holding att sälja dotterbolagsaktierna till sig själva för 3 kronor, trots ett bokfört värde på över 22 miljoner kronor.
- **Manipulerade kapitalflöden:** De immateriella rättigheterna såldes till International för 17 miljoner kronor, men 15,5 miljoner kronor återfördes omedelbart som koncernbidrag. Detta uppfyllde i praktiken det dolda kravet på att rättigheterna skulle överlämnas kostnadsfritt.
- **Skenoptioner:** BR:s privatägda aktier i Holding konfiskerades för 1 krona via en skenoption upprättad av köparna som påtvingades BR den 3 december 1993.

3.4 Slutsatser för tiden fram till februari 1994

Hela händelseförloppet framstår som en genomarbetad papperskonstruktion med syfte att bedra BR som ägare, bankerna och skattemyndigheten. I stället för att tillföra externt kapital till koncernen, användes tillgångarna i moderbolaget för att finansiera övertagandet. De nya ägarna var nu Håkan Nordquist, Företagskapital AB och Stiftelsen Industrifonden. International såldes senare för 325 mkr.

Rättsliga processer

4. Bättre rätt till de immateriella rättigheterna

Vid tidpunkten för överenskommelsen med delägarna var parterna eniga om att BR ägde de immateriella rättigheterna som privatperson. När delägarna senare bröt överenskommelsen, väckte BR talan mot International angående bättre rätt till patent och varumärken. Tingsrätten ogillade BR:s talan med motiveringen att ett brev från den 6 oktober 1993 till Sparbanken ansågs ha annullerat köpeavtalet.

Svaranden hävdade genomgående att International redan ägde rättigheterna via en option, trots att denna löpt ut. Domslutet innebar dock en moralisk seger, då det fastställdes att rättigheterna per den 3 december 1993 ägdes av Holding, som BR ägde till 100 %. Huvudförhandlingen pågick i 21 dagar, främst på grund av att svaranden anförde ett stort antal ogrundade bestridandegrunder i syfte att utmatta BR ekonomiskt. Inför

hovrättsförhandlingen träffades en förlikning som var ensidigt dikterad av motparten, vilket i praktiken omöjliggjorde en rättvis prövning enligt Artikel 6 i Europakonventionen.

5. Skadeståndstalan mot bankerna

Talan väcktes även mot Sparbanken och Nordbanken som medverkat i affären.

Efter att huvudbanken, Sparbanken Sverige AB hade insett de faktiska omständigheterna valde banken att ingå förlikning och betalade år 2000 ett ansevärt skadestånd. Banken agerade i efterhand korrekt, men det stod klart att deras tidigare handläggning brustit i kunskap om banklagstiftning, vilket lät köparna diktera villkoren.

Den medverkande banken, Nordbanken AB hade tillsammans med huvudbanken upprättat ett dolt huvudavtal, som möjliggjorde för de nya ägarna att överta koncernen på oriktiga grunder. Efter att BR personligen konfronterat bankens ledning vid en bolagsstämma, träffades en förlikning även här med ett betydande skadestånd som följd.

6. Processen mot Industrifonden

Efter en mellandom som slog fast att Industrifonden inte kunde stödja sig på tidigare förlikningsavtal, preciserades skadeståndsyrkandet till 58 Mkr. Beloppet motsvarade marknadsvärdet på de 30 000 aktier som överlåtits för endast 1 kr.

Trots detta gick tingsrätten på motpartens linje och avslog BR:s yrkande om edition av aktieöverlåtelseavtalet. Hovrätten vägrade därefter prövningstillstånd, vilket resulterade i att BR fick bära samtliga rättegångskostnader på över 8,6 Mkr. Detta trots att ny bevisning tillkommit som styrkte att tingsrättens dom vilade på felaktiga grunder.

7. Talan mot dödsboet efter Håkan Nordquist

7.1 Underinstansernas rättegångsfel

Denna pågående process rör en obetald faktura från 2006 avseende 35 000 aktier i International. Underinstanserna har hittills avvisat talan genom att hänvisa till en skiljeklausul i 3 december-avtalet. Detta avtal är dock irrelevant för den aktuella fordran, då affären i själva verket styrdes av det hemliga huvudavtalet där BR inte var en part.

Hovrätten beviljade prövningstillstånd men underlät att pröva väsentliga delar av bevisningen och åberopade prejudikat, bland annat (NJA 1979 s. 666) gällande ekonomisk obalans och jämkning enligt 36 § avtalslagen. Efter samtal med ansvarigt hovrättsråd, där det framkom att hovrätten försummat att pröva samtliga omständigheter, uppmanades BR att överklaga till Högsta domstolen.

7.2 Överklagan till Högsta domstolen

Målet ligger nu hos Högsta domstolen med begäran om prövningstillstånd. Grunden för överklagandet är dels grova rättegångsfel i underinstanserna, och dels behovet av en prejudikatprövning rörande rättsinstansernas skyldighet att pröva samtliga åberopade grunder. Yrkandet är i första hand att målet återförvisas till hovrätten för förnyad prövning och reglering av rättegångsfelen. Överklagandet lämnades in 2026-02-09.

7.3 Paradigmskifte?

Kan denna överklagan till HD vara ett exempel på ett paradigmskifte? BR har inte anlitat något juridiskt ombud för att föra sin talan. I stället har han använt sig av AI, Googles AI-plattform, som på ett sekundschnabbt och välformulerat sätt givit svar på alla frågor som uppkommit i denna process.

7.4 Dom i Högsta domstolen (Datalagen)

BR blev föremål för en polisanmälan från Håkan Nordquist gällande påstått brott mot datalagen efter att ha publicerat information på internet. Trots fällande domar i både tingsrätt och hovrätt, meddelade Högsta domstolen en friande dom. HD fastställde att publiceringen omfattades av det journalistiska undantaget i Europakonventionen, vilket var en principiellt viktig seger för yttrandefriheten.

Högst domstolens beslut blev ett paradigmskifte som öppnade vägen för en öppen kommunikation i demokratisk ordning. Kombinationen Internet och AI leder till ökad rättvisa för alla som kan utnyttja och förstå den kunskap som är tillgänglig. Rättvisan blir inte en fråga om resurser, utan om sanning och beslutsamhet. Detta leder till en nytt paradigmskifte som gagnar allt och alla i demokratins tecken.